

Інформаційно-комунікаційні технології в освіті

УДК 37.018.43:004.9(477+94)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17213904>

**Визначення поняття «цифрова грамотність» у наукових працях
українських та австралійських учених**

Дімітров Олексій Юрійович

аспірант кафедри інноваційної педагогіки, освітніх трансформацій і
лідерства Навчально-наукового інституту «Академія вчительства»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, майдан
Свободи, 4, Харків, Харківська область, 61022, Україна, <https://orcid.org/0009-0000-9671-2384>

Прийнято: 14.09.2025 | Опубліковано: 27.09.2025

***Анотація:** У статті розглянуто поняття «цифрова грамотність» крізь призму наукових підходів ряду австралійських та українських дослідників, що дозволило простежити його еволюцію та сучасне трактування. Підкреслюється, що цифрова грамотність сформувалася на основі інших видів грамотності – комп'ютерної, інформаційної ІКТ-грамотності тощо, які на різних етапах розвитку цифрових технологій відображали специфічні потреби суспільства в освітній та професійній діяльності. У статті окреслено перехід від вузько технічного розуміння цифрової грамотності як сукупності мінімальних умінь працювати з комп'ютером і програмами до комплексного поняття, яке включає інформаційні, медійні, комунікативні, критичні та етичні навички. Окремо звернено увагу на підходи австралійських учених, які розробляють рамкові моделі цифрової грамотності для закладів вищої освіти. Такі моделі спрямовані на формування у студентів не лише технічних умінь, а й*

здатності до пошуку, оцінювання й створення контенту, комунікації у цифровому середовищі, безпечного та відповідального використання онлайн-ресурсів. В українських наукових працях акцент робиться на практичному значенні цифрової грамотності як важливої складової підготовки сучасного фахівця. Вона розглядається як необхідність швидко й ефективно застосовувати цифрові інструменти у професійній та навчальній діяльності, перевіряти достовірність джерел інформації, брати участь у колективних формах взаємодії та створювати власний контент. Порівняльний аналіз засвідчив наявність як спільних рис, так і відмінностей у підходах двох наукових традицій. Спільним є розуміння цифрової грамотності як багатокомпонентного феномену, що поєднує знання, навички та установки для ефективної діяльності в цифровому середовищі. Відмінності полягають у тому, що в Австралії цифрова грамотність інтегрована у стратегії розвитку університетів та навчальні програми, тоді як в Україні вона здебільшого досліджується як теоретична та прикладна категорія. Отримані результати підкреслюють, що цифрова грамотність є ключовим чинником розвитку освіти, науки та суспільства в сучасному цифровому світі, а її подальше сприйняття має брати за основу як міжнародний досвід, так і національні освітні пріоритети.

Ключові слова: цифрова грамотність, дефініція, порівняння, заклади вищої освіти, австралійські вчені, українські вчені.

Definition of the Concept of Digital Literacy in the Papers of Ukrainian and Australian Scientists

Oleksii Dimitrov

Postgraduate student of the Department of Innovative Pedagogy, Educational Transformations and Leadership of the Educational and Scientific Institute "Academy

of Teachers" of the V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody Square, 4,
Kharkiv, Kharkiv region, 61022, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0000-9671-2384>

Abstract: *The article examines the concept of "digital literacy" through the prism of scientific approaches of a number of Australian and Ukrainian researchers, which made it possible to trace its evolution and modern interpretation. It is emphasized that digital literacy was formed on the basis of other types of literacy, such as computer, information ICT literacy, etc., which at different stages of the development of digital technologies reflected the specific needs of society in educational and professional activities. The article outlines the transition from a narrowly technical understanding of digital literacy as a set of minimal skills to work with a computer and programs to a comprehensive concept that includes information, media, communication, critical and ethical skills. Special attention is paid to the approaches of Australian scientists who develop framework models of digital literacy for higher education institutions. Such models are aimed at developing in students not only technical skills, but also the ability to search, evaluate and create content, communicate in a digital environment, and use online resources safely and responsibly. Ukrainian scientific works emphasize the practical importance of digital literacy as an important component of the training of a modern specialist. It is viewed as the need to quickly and effectively apply digital tools in professional and educational activities, check the reliability of information sources, participate in collective forms of interaction and create one's own content. A comparative analysis has shown the presence of both common features and differences in the approaches of the two scientific traditions. Common is the understanding of digital literacy as a multi-component phenomenon that combines knowledge, skills and attitudes for effective activity in a digital environment. The differences are that in Australia digital literacy is integrated into university development strategies and curricula, while in Ukraine it is mostly studied as a theoretical and applied category. The results*

obtained emphasize that digital literacy is a key factor in the development of education, science, and society in the modern digital world, and its further perception should be based on both international experience and national educational priorities.

Keywords: *digital literacy, definition, comparison, higher education institutions, Australian scientists, Ukrainian scientists.*

Постановка проблеми. Протягом кількох останніх десятиліть цифровізація стала невід'ємною частиною життя суспільства, а новітні цифрові технології перетворилися на ключовий ресурс для навчальної та професійної діяльності людей. У зв'язку з цим зростають вимоги до рівня цифрової грамотності громадян і, зокрема, студентів як майбутніх кадрових ресурсів держави. Оцінка рівня сформованості цифрової грамотності майбутніх фахівців, стандартизація компетентностей, розробка релевантних програм з відповідних дисциплін та уніфіковані підходи до її формування в закладах вищої освіти (ЗВО) є важливими складовими політики в освіті. Водночас у науковій літературі фіксується множинність дефініцій цифрової грамотності, які варіюють від технічних навичок користуванням комп'ютером (чи гаджетом) до підходів, які включають критичне мислення, нетикет, кібербезпеку тощо. Розвиток методів набуття цифрової грамотності в ЗВО розвинених країн може слугувати прикладом для України. У плані формування зазначеної компетентності студентів у вищій школі значний інтерес викликають доробки педагогів Австралії. Це робить нагальною потребу здійснення порівняльного аналізу підходів до визначення даного поняття австралійськими й українськими науковцями, адже особливості національної політики, освітніх програм та стандартів мають вплив на зміст та пріоритети формування цифрової грамотності в ЗВО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначає Артур [1, р. 7], цифрова грамотність є одним із ключових елементів сучасного глобалізованого

суспільства, в якому технології та медіа визначають соціальні процеси, проте її зміст досі не має єдиного трактування. Відповідно до різних наукових підходів, указаний феномен постає або як сукупність технічних умінь, або як компетентність у сфері пошуку, аналізу та оцінки інформації, або ж як соціокультурна практика, пов'язана з ширшими процесами культури, економіки та політики [1, р. 8]. Проте більшість дослідників, будучи прибічниками інтеграційного підходу, визначають цифрову грамотність як поєднання вищевказаних аспектів. Водночас різноманіття й суперечливість існуючих визначень ускладнюють вироблення універсальної дефініції поняття.

Термін «цифрова грамотність» був популяризований у 1997 американським вченим та журналістом П. Гілстером (P. Gilster), який описав її як «грамотність для цифрової епохи» та визначив як здатність розуміти й використовувати інформацію в різних форматах, отриману з широкого кола джерел за допомогою комп'ютерних технологій, зокрема через Інтернет [2, р. 1]. Це визначення стало відправною точкою для подальших досліджень, проте воно не охоплювало зростаючу складність цифрових текстів і практик, які інтенсивно розвивалися наприкінці XX – на початку XXI століття [3, р. 442]. Водночас, незважаючи на очевидну актуальність, термін тривалий час не привертав значної уваги й залишався поза широким академічним дискурсом. Слід зазначити, що й сьогодні поняття «цифрова грамотність» не має єдиного й усталеного визначення: воно трактується надзвичайно різноманітно та часто суперечливо [4, р. 30; 5, р. 255].

Окрім П. Гілстера, дослідженням цього феномена займалися чимало зарубіжних учених, серед яких Д. Бауден (D. Bawden), Д. Белшоу (D. Belshaw), Ю. Ешет-Алкалай (Y. Eshet-Alkalai), А. Феррарі (A. Ferrari), К. Ленкшір (C. Lankshear), М. Ленгем (M. Lenham), А. А. Мартін (A. Martin) та багато інших. У їх працях цифрова грамотність розглядається крізь призму різних наукових підходів – від інформаційно-технологічного до соціокультурного та

педагогічного. Наприклад, Агустіна розглядає цифрову грамотність як поєднання технічних умінь, педагогічних знань і соціокультурних аспектів, що забезпечують ефективну взаємодію в цифровому середовищі [6, р. 355]. Редді акцентує увагу на пошуку, оцінці, використанні й створенні інформації та її безпечному поширенні через цифрові технології [7, р. 83]. Рахман визначає її як здатність користуватися технологіями для доступу, управління знаннями й спілкування залежно від ситуації [8, р. 155]. Байраджі описує її як здатність отримувати, створювати й поширювати інформацію за допомогою технологій у навчальному процесі, підкреслюючи освітній вимір цифрових компетенцій [9, р. 6]. Мюррей в своїх роботах розглядає цифрову грамотність як поєднання знань і навичок для доступу до цифрових ресурсів, критичного аналізу й створення контенту в соціальному, академічному та професійному контекстах [10, р. 3]. Гутьєррес-Анхель трактує її як комплекс технічних, когнітивних і соціально-емоційних навичок, потрібних для життя та роботи у цифровому суспільстві [11]. Тінмаз та ін. вважають цифрову грамотність набором навичок для орієнтації у складному й динамічному цифровому середовищі [12, р. 5]. Брін описує її як уміння знаходити, оцінювати, використовувати й створювати цифровий контент, наголошуючи на критичному мисленні [13]. Таким чином, в іноземних наукових джерелах цифрова грамотність трактується як багатовимірне поняття, дослідники підкреслюють її значення в освіті, професійній діяльності та повсякденному житті.

У вітчизняному науковому дискурсі також сформувалася значна дослідницька база. Серед українських учених варто відзначити В. Бикова, І. Бородкіна, С. Бояренко, Л. Гаврилову, Р. Гуревича, О. Коношевського, Н. Морзе, О. Сухомлин, Я. Топольник, О. Трифонову та багатьох інших. У їхніх працях розглядаються як теоретичні аспекти формування цифрової грамотності, так і практичні питання впровадження цифрових технологій в освітній процес, розвитку цифрових компетентностей здобувачів освіти та

викладачів, а також особливості цифрової трансформації вищої школи в Україні [14, с. 6].

Таким чином, поняття «цифрова грамотність» поступово набуло міждисциплінарного характеру та стало предметом дослідження як у зарубіжній, так і у вітчизняній педагогічній та освітологічній науці. Попри значну кількість досліджень, присвячених проблематиці цифрової грамотності, у сучасному науковому дискурсі зберігається низка невирішених питань. По-перше, відсутнє універсальне визначення цього поняття: існує значна розбіжність в його інтерпретації серед науковців, що ускладнює її розвиток в освітніх середовищах та створення універсальних критеріїв оцінювання її рівня. По-друге, більшість існуючих досліджень зосереджена на зарубіжному контексті. По-третє, бракує досліджень, в яких комплексно аналізують дефініції «цифрової грамотності» крізь призму освітології, педагогіки та соціокультурних практик, поєднуючи як зарубіжні, так і вітчизняні джерела.

Оскільки Австралія вважається одним із лідерів у впровадженні цифрових технологій в освіту, тоді як Україна перебуває на етапі активної цифрової трансформації освітньої системи, особливо актуальним є зіставлення наукових поглядів з окресленого питання австралійських та українських фахівців. У даній статті систематизовано існуючі наукові підходи з окресленої проблеми, здійснено порівняльний аналіз трактувань поняття «цифрова грамотність» у науковій літературі Австралії й України та окреслено перспективи застосування доробок австралійських педагогів у вищій освіті.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на велику кількість робіт у вітчизняних та західних виданнях, у літературі зберігається низка невирішених аспектів. В одних роботах цифрова грамотність розглядається як суто технічний набір навичок, в інших – як ширше поняття, що включає сукупності компетентностей, поведінкові та етичні компоненти. Брак уніфікованої термінології ускладнює порівняння досліджень

і практик. Тому виникає потреба в зіставленні визначень поняття «цифрова грамотність» у науковій літературі України та Австралії.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – представити результати порівняльного аналізу визначення поняття «цифрова грамотність» у роботах австралійських та українських науковців для виявлення можливостей творчого використання зарубіжних педагогічних доробок в організації формування цифрової грамотності студентів вітчизняних ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спроби сформулювати універсальне визначення поняття «цифрова грамотність» здійснювалися впродовж останніх десятиліть як у зарубіжній, так і у вітчизняній науковій літературі. Водночас слід зазначити, що як австралійські, так й українські дослідження в цій сфері спираються на класичні праці провідних зарубіжних учених – П. Гілстера, який уперше популяризував сам термін; Д. Баудена, що розглядав його крізь призму інформаційної грамотності; А. Мартіна, котрий зробив спробу окреслити більш комплексне визначення; Ю. Ешет-Алкалая, який запропонував багатовимірну модель цифрової грамотності; К. Ленкшира та інших. Ці роботи стали підґрунтям для подальших інтерпретацій, у тому числі в австралійському та українському академічному контексті, де дослідники намагаються поєднати технічні, когнітивні та соціокультурні аспекти цифрової грамотності.

Першою значущою публікацією з цифрової грамотності стала книга П. Гілстера, де цифрова грамотність розглядається як здатність використовувати інформацію у різних форматах та медіа. Гілстер підкреслює мультимодальні форми комунікації та когнітивні виклики інтеграції аналогових і цифрових медіа [3, р. 442]. Так, термін «цифрова грамотність» спочатку використовувався для позначення мінімального набору технічних навичок, що дозволяли користувачам ефективно працювати та виконувати основні операції. Це визначення охоплювало лише базові технічні вміння, необхідні для

виконання певних операцій. Згодом до складу цифрової грамотності включили навички пошуку інформації в Інтернеті та надсилання електронних листів. Таким чином, здатність людини ефективно навчатися в цифровому середовищі передбачає ширший спектр знань і навичок, ніж просто технічна майстерність [15, р.152].

Сучасна цифрова грамотність включає ефективне вирішення проблем, критичне мислення, комунікативні навички, креативність, саморегуляцію та розуміння культурно й контекстуально обумовленої практики використання цифрових технологій. Очевидно, що ці характеристики з часом будуть змінюватися у відповідь на еволюцію технологій [15, р. 152].

Цифрова грамотність часто взаємозамінна з такими поняттями, як комп'ютерна, інформаційна, медіа-, мультимедійна, мультимодальна, ІКТ-, електронна, інтернет- та кіберграмотність, мережева, візуальна, критична грамотність, а також грамотність даних і великих даних. Вона може охоплювати всі ці «грамотності», що відображає розширення підходів до взаємодії з технологіями в цифрову епоху, створюючи не чітке визначення, а множину можливостей та викликів [1, р. 8].

Термін «комп'ютерна грамотність» описує навички людей щодо використання комп'ютерів та інформаційних технологій. Останнім часом він втратив популярність, хоча все ще присутній в освітній літературі. Існувало багато визначень комп'ютерної грамотності, наприклад, як належне знайомство з технологіями для ефективного життя у сучасному світі, чи як навички та знання, необхідні для виживання та процвітання в суспільстві, залежного від технологій, чи як розуміння характеристик, можливостей та застосування комп'ютера для продуктивного використання у відповідності з індивідуальною роллю в суспільстві. Незважаючи на технологічний прогрес, ці визначення залишаються базовими для сучасного розуміння іншої грамотності – ІКТ-грамотності. Виникненню цього терміна сприяв розвиток мереж та Інтернету,

тому до складових цієї грамотності відноситься вміння використання електронної пошти, відеоконференцій, мережевих ресурсів для пошуку та поширення інформації [16].

Цифрово грамотна людина має доступ до широкого спектру практик і культурних ресурсів, що застосовуються у роботі з цифровими інструментами, здатна створювати та поширювати значення в різних форматах, ефективно співпрацювати та спілкуватися, а також розуміти, як і коли технології найкраще використовувати [17, р. 1067]. У сучасну технологічну епоху цифрова грамотність є важливою навичкою не лише у вищій освіті, а й на робочому місці та в соціальному житті, що вимагає відповідного визначення та рамок [18, р. 94].

Дослідження показали, що різні контексти мають унікальні освітні, технологічні та політичні історії, що впливають на впровадження цифрових технологій та концептуалізацію цифрової грамотності. Незважаючи на це, існує прагнення стандартизувати термін для забезпечення вимірюваності та порівняння у глобалізованому освітньому середовищі. Цифрова грамотність охоплює також конфіденційність, безпеку та етичне використання технологій [3, р. 442]. Згадані вище підходи вчених з різних країн були використані для формування концепції цифрової грамотності в Австралії.

В австралійському контексті дані підходи отримали подальший розвиток у працях місцевих науковців, які зосереджуються як на освітньому значенні цифрової грамотності, так і на її впливі на професійну та суспільну сфери. Аналіз цих джерел дозволяє окреслити характерні риси трактування поняття «цифрова грамотність» в Австралії. Цифрова грамотність в Австралії часто розуміється по-різному залежно від дисциплін, проте, по суті, вона більше зосереджена на грамотності, ніж на медіа, та передбачає пошук, використання та поширення інформації в цифровому світі [20, р. 1].

Рамкова програма цифрової грамотності бібліотеки ECU (Джундалул, Австралія) об'єднала багато концепцій для формування визначення, яке відповідає поточним і майбутнім цифровим потребам студентів та співробітників. Згідно з нею, цифрова грамотність – це здатність використовувати цифрові технології для доступу, оцінки, створення та передачі інформації соціально відповідальним та етичним чином, що включає інформаційну, медійну та інформаційну грамотність, цифрове творення та комунікацію, цифрове громадянство та ідентичність, цифрові технології та цифрове навчання [18, р. 94]. Морган визначає цифрову грамотність як здатність отримувати доступ, аналізувати, оцінювати та передавати цифрову інформацію, використовуючи відповідні цифрові інструменти у спосіб, який є юридично, етично та соціально усвідомленим [19, р.4].

Цікавим є аналіз визначень в університетах Австралії, які представили дефініції цифрової грамотності. Зокрема, в Університеті Дікіна цифрову грамотність визначають як використання технологій для пошуку, використання та поширення інформації [20, р. 1]. Університет Латроба (Мельбурн, Австралія) трактує цифрову грамотність як низку взаємопов'язаних елементів, що включають: інформаційну грамотність, грамотність даних, медіаграмотність та цифрову ідентичність, комунікацію та співпрацю, а також інновації та креативність [18, р. 95]. Університет Едіт Коуен розглядає цифрову грамотність як широкий спектр можливостей, таких як використання технологій для взаємодії та комунікації, доступ, організація та представлення інформації, управління ризиками та онлайн-ідентичністю, здатність адаптуватися до нових технологій і обирати найкращі інструменти. Університет Аделаїди визначає цифрову грамотність як здатності, що підходять для життя, навчання та роботи в цифровому суспільстві. Це визначення запозичене з рамок JISC у Великій Британії (2024), які мали вплив на розвиток цифрової грамотності багатьох австралійських університетів. В університеті Південного Квінсленду це є набір

навичок, знань та ставлень, що потребують постійного розвитку протягом життя та всіх його аспектів; передбачає адаптивність та відданість особистісному і професійному розвитку, а в університеті Квінсленду – набір інтегрованих здібностей, що охоплюють рефлексивне використання інформації, розуміння того, як інформація виробляється та оцінюється, та використання її для створення нових знань та етичної участі у навчальних спільнотах. У Західному Сіднейському університеті цифровою грамотністю описують володіння навичками для життя, навчання та роботи в суспільстві, де комунікація та доступ до інформації здійснюється через цифрові технології, такі як інтернет-платформи, соціальні мережі та мобільні пристрої. Згідно з визначенням Університету Маккуорі, цифрова грамотність передбачає знання та навички для безпечного доступу, оцінки та творення за допомогою технологій, як частина цифрового громадянства. В університеті Ла Троб цифрову грамотність розглядають як набір взаємопов'язаних елементів: грамотність даних, медіаграмотність, комунікація та співпраця, цифрова ідентичність, наукові знання, інновації та креативність, інформаційна грамотність та володіння ІТ. Університет Джеймса Кука: здатність ефективно, критично та безпечно знаходити, оцінювати, вибирати, використовувати та створювати технології для навчання протягом усього життя [5, р. 255]. Таким чином, виходячи з даної роботи, у практиках австралійських ЗВО цифрова грамотність трактується як здатність ефективно і критично використовувати цифрові технології й інформацію, що включає вміння знаходити, оцінювати, створювати та відповідально поширювати цифровий контент.

У статті Джонсона [18] цифрова грамотність описується як комплексна компетентність, яка об'єднує інформаційну, медійну та ІКТ-складові, а також навички співпраці й створення контенту. За джерелом [3], цифрова грамотність трактується як здатність розуміти і використовувати інформацію в численних

форматах, при цьому підкреслюється мультимодальний характер цифрових текстів і необхідність поєднання технічних, когнітивних і соціальних навичок.

Наведені визначення свідчать про певну плутанину та неоднозначність, зумовлену різноманітною термінологією та взаємосуперечливими підходами, що також характерно для наукових джерел [4; 5].

Подібні тенденції спостерігаються й у вітчизняній педагогічній науці, де цифрову грамотність розглядають як комплекс знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного використання цифрових технологій у навчанні, професійній діяльності та повсякденному житті. Українські дослідники підкреслюють роль інформаційно-комунікаційних технологій, критичної оцінки даних та етичного використання цифрових ресурсів, тобто є подібним до міжнародних підходів, описаних вище. Виходячи з аналізу літератури, концепція цифрової грамотності постійно вимагає актуалізації відповідно до реалій сучасного інформаційного суспільства [21, с. 257].

В українських дослідженнях так само використовують базове визначення П. Гілстера [21, с. 257]. У подальшому цифрову грамотність стали розглядати як більш складне поняття, що включає комп'ютерну, інформаційну грамотність, компетентне користування соціальними медіа, безпечне використання мережевих технологій та навички взаємодії з цифровими технологіями [22, с. 69; 23, с. 6]. Тож, цифрова грамотність об'єднує інформаційну грамотність (уміння знаходити й оцінювати інформацію), медіа-грамотність, навички створення й обробки цифрового контенту, комунікацію та співпрацю в цифровому середовищі, а також базові знання з кібербезпеки [24, с. 285].

Цифрова грамотність охоплює широкий спектр компетентностей: здатність знаходити, оцінювати та застосовувати інформацію з різних джерел; навички створення, обробки та обміну цифровим контентом; онлайн-комунікацію та співпрацю; базові знання з кібербезпеки та етичного

використання цифрових технологій; управління цифровою репутацією та соціальними мережами [25, с. 166; 26, с. 43]. Згідно з підходом В. Бородкіної, цифрову грамотність можна структурувати у вигляді семи взаємопов'язаних елементів: медіа-, інформаційна, ІКТ-грамотність, комунікація та співпраця, цифрові стипендії, навички навчання, кар'єра і стиль управління [27, с. 32; 22, с.73].

Цифрова грамотність належить до категорії знань і навичок, що необхідні для безпечного й ефективного використання цифрових інструментів. Вона включає в себе можливість доступу, оцінки і передачі інформації через цифрові платформи, а також здатність використовувати цифрові засоби, розуміти сучасні технології, їх ефективне використання. Крім того, цифрова грамотність включає в себе розуміння того, як орієнтуватися і використовувати різні цифрові платформи, соціальні мережі, онлайн-бази даних і веб-сайти електронної комерції [28, с. 223].

Цифрова грамотність включає знання, уміння та навички, необхідні для безпечного та ефективного використання цифрових технологій та інтернет-ресурсів. До того ж цифрова грамотність охоплює навички онлайн-спілкування та співпраці, які є необхідними як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті [25, с. 166].

Далі розглянемо ряд дефініцій, представлених в українських джерелах. У роботі Костецької цифрова грамотність описана як здатність ефективно та безпечно використовувати сучасні цифрові технології в роботі та навчанні, в професійному та особистісному розвитку [29, с.74], у праці Гаврілової – як досконале користування електронними засобами, сформованість умінь і навичок роботи з «цифрою» [23, с. 9], або ж – як вміння користуватись сучасними ІТ та програмним забезпеченням, особливо у професійній діяльності [23, с. 5], Натеса пише про здатність ефективно, критично й безпечно використовувати ІКТ у професійній діяльності [30, с. 281], а в Мусієнко – це

здатність людини використовувати цифрові технології, продукти та сервіси для задоволення своїх потреб та інтересів [31, с. 301]. У своїх статтях Гуревич і його співавтори описують її як вміння користуватись сучасними інформаційними технологіями та програмним забезпеченням, особливо у професійній діяльності [14, с. 8], також як широкий спектр навичок, від оцінки достовірності веб-сайтів до створення й обміну медіа-контентом [22, с.72]. Таким чином, сучасні дослідники визначають цифрову грамотність як здатність ефективно, критично та безпечно використовувати цифрові технології у навчанні, професійній діяльності та житті суспільства.

Висновки. Проведене дослідження показало, що поняття «цифрова грамотність» має динамічний характер і продовжує свій розвиток. Результати проведеного порівняльного аналізу трактувань даного поняття у наукових працях українських та австралійських учених свідчать про відсутність принципових відмінностей: цифрова грамотність визначається як здатність ефективно, критично та безпечно користуватися цифровими технологіями для пошуку, створення, оцінювання й поширення інформації. Водночас австралійські дослідження приділяють більше уваги розробці рамкових моделей та інтеграції цифрової грамотності в систему вищої освіти, тоді як українські акценти спрямовані на практичну підготовку студентів до використання цифрових ресурсів у професійній діяльності. Спільним для обох контекстів є усвідомлення, що цифрова грамотність є необхідною умовою успішної участі в освітньому процесі, професійному розвитку та суспільному житті. Результати дослідження підкреслюють необхідність комплексного підходу до формування цифрової грамотності в ЗВО, що поєднує міжнародні стандарти та національні особливості, забезпечуючи підготовку фахівців, здатних швидко адаптуватися до динамічного цифрового середовища. Подальші кроки в дослідженні дозволять сформулювати практичні рекомендації

для ЗВО України щодо змісту програм з дисциплін, методик викладання та систем оцінювання набутих навичок цифрової грамотності.

Список використаних джерел

1. Arthur S. C. M. *Digital Literacy in the Twenty-First Century: Doctoral dissertation*, The Australian National University (Australia). 2022. 236 p.
2. Gilster P., Gilster P. *Digital literacy*, New York: Wiley Computer Pub. 1997. 276 p.
3. Pangrazio L, Godhe A. L., Ledesma A. G. L. What is digital literacy? A comparative review of publications across three language contexts. *E-learning and Digital Media*. 2020. No. 17(6). Pp. 442-459.
4. Bawden D. Origins and concepts of digital literacy. *Digital literacies: Concepts, policies and practices*. 2008. No. 30. Pp. 17-32.
5. Press N., Arumugam P. P., Ashford-Rowe K. Defining digital literacy: A case study of Australian universities. In *ASCILITE 2019 Conference Proceedings: 36th International Conference on Innovation, Practice and Research in the Use of Educational Technologies in Tertiary Education*. 2019. Pp. 255-263.
6. Agustina, N. Q. The genealogy of digital literacy. In *4th International Conference on Sustainable Innovation 2020–Social, Humanity, and Education (ICoSIHESS 2020)* Atlantis Press. 2021. pp. 352-356.
7. Reddy, P., Sharma, B., Chaudhary, K. Digital literacy: A review of literature. *International Journal of Technoethics (IJT)*, (2020). 11(2), pp. 65-94.
8. Rahman, T., Amalia, A., Aziz, Z. From digital literacy to digital intelligence. In *4th International Conference on Sustainable Innovation 2020–Social, Humanity, and Education (ICoSIHESS 2020)* Atlantis Press. 2021. pp. 154-159.
9. Bayrakcı, S., Narmanlıoğlu, H. Digital literacy as whole of digital competences: Scale development study. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 2021. (4), pp. 1-30.

10. Murray, M. C., Pérez, J., Fluker, J. Digital Literacy in the Core: The Emerging Higher Education Landscape. *Issues in Informing Science and Information Technology*. 2022. 19, pp. 001-013.
11. Gutiérrez-Ángel N., Sánchez-García J.N., Mercader-Rubio I. et al. Digital literacy in the university setting: A literature review of empirical studies between 2010 and 2021. *Front Psychol*. 2022. 13: 896800.
12. Tinmaz, H., Lee, Y. T., Fanea-Ivanovici, M., Baber, H. A systematic review on digital literacy. *Smart Learning Environments*. 2022. 9(1), 21.
13. Breen, M., Waters, J., O'Shea, L. Taking a lead on digital literacy for students—A case study from the library at the University of Limerick. *New Review of Academic Librarianship*. 2023. 29(1), 11-32.
14. Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л. та ін. Роль цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти у формуванні диджитальної культури студентів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2024. Вип. №7.1. С. 5-21.
15. Burton L. J., Summers J., Lawrence et al. Digital literacy in higher education: The rhetoric and the reality. In *Myths in education, learning and teaching: Policies, practices and principles*. 2015. Pp. 151-172.
16. Oliver R. The role of ICT in higher education for the 21st century: ICT as a change agent for education. *Miri Sarawak*, 2002, April. P. 2.
17. Ng W. Can we teach digital natives digital literacy?. *Computers & education*. 2012. No. 59(3). Pp. 1065-1078.
18. Johnston N. The shift towards digital literacy in Australian university libraries: Developing a digital literacy framework. *Journal of the Australian Library and Information Association*. 2020. No. 69 (1). Pp. 93-101.
19. Morgan, A., Sibson, R., Jackson, D. Digital demand and digital deficit: conceptualising digital literacy and gauging proficiency among higher education

students. *Journal of Higher Education Policy and Management*. 2022. 44 (3), pp. 258-275.

20. Owen S., Hagel P., Lingham B.M., Tyson D. Digital literacy. 2016, 8 p.

21. Сухомлин О. А. Формування цифрової компетентності у студентів філологічних спеціальностей як психологічно-педагогічна проблема. *Молодий вчений*. 2019. № 8 (2). С. 255-259.

22. Гуревич Р., Коношевський Л., Коношевський О. та ін. Цифрові грамотність, компетентність, технології – точки дотику в освітньому процесі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Педагогічні науки. 2023. № 1. С. 64-86.

23. Гаврілова Л.Г., Топольник Я.В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 61. № 5. С. 1–14.

24. Веретюк Т. В. Цифрова грамотність викладача-філолога в умовах трансформації освіти. *Інформаційні технології в освіті та науці: зб. наук. пр. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 20 травня 2025 р.)*. Запоріжжя, 2025. С. 284-289.

25. Бояренко А.В. Теоретичні основи цифрової грамотності та комунікаційної діяльності. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2025. С. 165–168.

26. Панченко Л.Ф., Єнін М.Н., Кухта М.П. Розвиток цифрової грамотності жінок в контексті цифровізації міст. *Вісник НТУУ "КПІ" Політологія. Соціологія. Право*. 2025. 2(66), с.40-52.

27. Бородкіна І., Бородкін Г. Модель цифрової компетенції студентів. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2018. Вип. 1. С. 27-41.

28. Опушко Н., Кириченко Д. Цифрова грамотність людини – запорука успіху на сучасному ринку праці. *Сучасні педагогічні технології та інноваційні*

методики навчання у підготовці фахівців у закладах фахової передвищої освіти: досвід, проблеми, перспективи: матер. VI Всеукр. наук.-метод. конф. (Вінниця, 28 березня 2025 р.). Вінниця: ВТФК, 2025. Вип. 6 (11). С. 223-225.

29. Костецька В. Формування цифрової грамотності викладачів в закладах ФПО та використання ШІ при викладанні дисципліни "іноземна мова за професійним спрямуванням". *Сучасні педагогічні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців у закладах фахової передвищої освіти: досвід, проблеми, перспективи: матер. VI Всеукр. наук.-метод. конф. (Вінниця, 28 березня 2025 р.).* Вінниця: ВТФК, 2025. Вип. 6 (11). С. 74-77.

30. Натеса Д. М. Цифрова грамотність як складова розвитку правової компетентності викладача професійного навчання. *Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації: матер. VI наук.-практ. інтернет-конф. (м. Запоріжжя, 28-30 травня 2025 р.).* Запоріжжя: ТДАТУ, 2025. С. 281-286.

31. Мусієнко Р. В. Необхідність та засоби мотивування персоналу підприємств до підвищення рівня цифрової грамотності. *Цифрова економіка: зб. матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 5-6 червня 2025 р.).* Київ ННІ «Інститут інформаційних технологій в економіці Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана», 2025. С. 301-305.